

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hozdva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszafizetése és hirdetések elszámolására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

BULGÁRIA FEGYVERSZÜNETET ÉS BÉKÉT KÉRT.

Hintze államtitkár szerint a bolgár miniszterelnök saját felelősségére cselekedett.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) A Bolgár Távirati Ügynökség jelenti: Hivatalosan közlik, hogy a legutóbbi események mérlegelése alapján s a helyzetnek az illetékes tényezők által történt együttes megvitatása után a bolgár kormány a bolgár király nevében — hogy véget vessen a vérontásnak — meghatalmazta a hadban álló seregek főparancsnokát:

Javasolja az ántánt haderói legfőbb parancsokának Szalonikiben az ellenségeskedések megszüntetését a fegyverszünetről és a békéről való tárgyalások azonnali megkezdése céljából.

A bolgár békedelegáció tagjai tegnap este elutaztak, hogy összeköttetésbe lépjenek a hadviselő antant államok meghatalmazottjával.

Szófia, szeptember 27. A Bolgár Távirati Ügynökség jelenti: A kormány körül csoportosult pártok a következő közleményt tették köze:

A kormány körül csoportosult pártok Malinov miniszterelnökkel egyetértően tegnap, szeptember 25-én délután 5 órakor hivatalos javaslatot tettek az ellenségnek fegyverszünetre és béketárgyalásokra. A pártvezetőség felhívja a hadsereget és a népet, őrizték meg a katonai és nyilvános fegyelmet, amelyre az országnak most nagy szüksége van, hogy a döntő jelentőségű pillanatban megkezdett békés munkát szerencsésen fejezze be. A nemzetgyűlést szeptember 30-ára összehívtuk.

Berlin, szeptember 27. A birodalmi gyűlés főbizottságában a tanácskozások megkezdése előtt Hintze államtitkár beszédet mondott, melyben a bolgár eseményekről adott felvilágosításokat.

Beszédében kijelentette, hogy a Bulgáriából érkező zavaros hírek miatt tiszta képet a helyzetről még nem lehet alkotni, de egyre több jel szól amellett, hogy Malinov miniszterelnök fegyverszünet és békére irányuló lépését a saját felelősségére tette meg. Közölte még az államtitkár, hogy a bolgárok segítségére jelentékeny német és osztrák-magyar csapatok indultak el s hogy remény van a Bulgária és osztrák-magyar monarchia biztonságához szükséges új front megteremtéséhez.

A bolgár hadsereg veresége.

A bolgár hadsereg veresége és általában a macedóniai front eseményei érthetően mély hatást gyakorolnak Magyarországon közvéleményére. A bolgároknak egyedül a macedóniai fronton kellett őrt állaniuk, ott is hosszú hónapok óta nyugalom volt, saját hazájukat védték. A közvélemény nyugodt volt, hogy ha Szalonikiből nem is vetik ki a betolakodott franciákat és angolokat, de a frontot tartani fogják szilárdan.

Tulságosan bizakodók voltunk s ezért hatott talán kelletlenül mélyebben a közvéleményre a bolgár vereség. Pedig tudhatjuk, hogy a háborus szerencse forgandó s a győzelmes éveknél vannak megpróbáltatásokkal súlyos hetei is. Most ezeket a heteket éljük s ha nem voltunk elbizakodottak a siker idején, ne csüggyesszen benünket a pillanatnyi balsiker sem.

Katonai vélemény a macedon front eseményeiről.

Bécs, szeptember 27.

A Neue Freie Presse katonai kritikusa, hosszabb cikkben foglalkozik a macedon fronton történt eseményekkel és a következőket írja:

— A bolgár hadseregnek komoly helyzete annak a betörésnek következménye, melyet az entente csapatok a Maokol- és Weternik-magaslatok között vittek véghez, amely betörés támadássá alakult át. Az ellenséges támadásnak a vehemenciája úgy látszik, nagyon erősen sujtotta a bolgár hadsereget, úgy hogy a hadseregnek morális érzéke is szenvedett. Az entente országaiból származó hírek szerint különösen az emberekben való veszteség jelentékeny, úgy hogy egyes hadseregrészeknél a csapattestek rendkívüli módon meggyengültek. Ezen

események hatása Bizonyára rendkívül tartós lesz, annyival is inkább, mert a bolgár hadsereg úgy látszik, a közvéleményével szemben mintegy biztosítékot vállalt arra nézve, hogy az eddig meghódított bolgár területek tartósan a bolgárok birtokában maradnak. Az események további folyamata még homályos. Bolgár ellentámadásra csak meglehetősen távoli időben lehet gondolni. Épp a hegyvidék, különösen a Vardar és Cserna folyó közti átmenetek és azonkívül az e területen nagyon is gyenge közlekedési hálózatok bolgár részről, fájdalom, nagy anyagi veszteségeket vontak maguk után, amit különösen az a körülmény idézett elő, hogy a hadianyag elszállítása lehetetlen volt.

Szavov tábornok nyilatkozata a helyzetről.

Bécs, szeptember 27.

— Mértékadó itteni helyen nem ismerik félre a súlyossá vált katonai és politikai helyzetet, de a legnagyobb higgadtsággal

ítélik meg. Katonai szempontból az a körülmény jön elsősorban tekintetbe, hogy milyen hatást fog gyakorolni ez az esemény Pflanzner-Baltin macedóniai hadseregére, politikai tekintetben pedig az a nagy kérdés tolu fel, hogy milyen befolyása lesz a délszlávokra és a tagadhatatlanul erős békevágy terjedésére.

Mindenesetre nyugalommal kell bevárni a fejleményeket, hiszen még azt sem lehet tudni, vajjon egész Bulgária kívánja-e a fegyverszünetet és a *legyverszünet* még nem jelenti a békekötést.

Tegnap reggel elutazott Bécsből Savov tábornok, a bolgár hadsereg volt főparancsnoka. Három év óta távol tartotta magát a világháború eseményeitől, nem ment vissza hazájába, mert félreértése támadt Ferdinánd királyllyal, de ő a jövő embere és Bulgáriában mindenki csak benne bíz.

Mozgalom az osztrák képviselőházban.

Burián fontos tanácskozásai a német és bolgár követtel.

Tegnap délután élénk volt a képviselőház. Megjelent báró Hussarek miniszterelnök hogy a pártok vezéreivel a küszöbön álló ülészakról tanácskozzék. Elsősorban Tusart, a cseh pártszövetség helyettes elnökét kérte magához, akivel néhány percig beszélt. A cseh képviselő nagyon izgatottan, *halál-sáppadtan* jött ki a miniszterelnöktől. Mire együtt voltak a pártvezérek és ezt megjelentették a miniszterelnöknek, mindnyájan bementek az elfogadó szobába, nevezetesen dr Waldner a német pártok képviselőjében, Tusar a cseh pártszövetség részéről, dr German a lengyel klub elnökségének megbízásából, Seitz mint a szociáldemokraták képviselője és az urakházának két pártvezére. Fürsenberg herceg és gróf Zedik. Délután négy óráig tartott a tanácskozás. — Közvetlenül utána a kormány tagjai minisztertanácshoz ültek össze, később *Badenben tanácskozás volt*, amely este háromnegyed kilencig húzódott el. A tanácskozásra gróf Burián közös külügyminiszter már jóval korábban kiutazott és követte báró Hussarek miniszterelnök.

A pártok vezérei majdnem kivétel nélkül azt a felfogást vallották, hogy október 1-én össze kell ülnie a képviselőháznak. Ekkorra aztán a miniszterelnök azzal a tervvel állott elő, hogy a pártokból koalíciós kormány alakuljon, amelyben az osztrák képviselőház valamennyi pártjának helyet kellene foglalnia. A pártvezérek gondolkodási időt kértek, hogy pártfeleikkel megvitassák a helyzetet.

Gróf Burián közös külügyminiszter délután gróf Wedel német nagykövettel és Tossev bolgár követtel harmadfél óra hosszat tanácskozott, azután *Badenbe ment ki és késő estig a királynál volt*. Wekerle miniszterelnök már csak azután érkezett Bécsbe, mikor a tanácskozás bevégeződött.

A külügyminiszteriumban délután a sajtó képviselői számára fogadás volt. Tájékoztatták a lapok tudósítóit a nagyfontosságú eseményekről.

Wekerle a királynál.

Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este titkára, báró Kazy kíséretében Bécsbe érkezett és a

Elutazása előtt Szavov tábornok nyilatkozott Az Est bécsi munkatársa előtt. Ezt mondta többek között:

— Szentül meg vagyok arról győződve, hogy a bolgár hadsereg kiheveri a mostani válságot és Bulgária nem veszett el. Azok az intézkedések, amelyeket a monarchia a német birodalommal egyetértőleg fogantatítani fog, megteszik kellő hatásukat.

A bolgár király leányai Bécsbe érkeztek.

Bécs, szept. 27.

A bolgár király leányai, Nadesda és Eudoxia hercegnők ma reggel a Balkán vonattal Bécsbe érkeztek. Udvari kocsijukat Gänserndorfnál lecsatolták és a két királyi hercegnő a bolgár király magyarországi birtokára fog utazni. Boris trónörökös még néhány nappal ezelőtt a hadseregnél a fronton volt.

Magyar Házban szállt meg. Röviddel azután gróf Burián István külügyminiszter jelent meg a miniszterelnöknel és hosszabb ideig tanácskozott vele. Reggel a miniszterelnök ő felsége tartózkodási helyére ment, ahol a délelőtti folyamán kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Dömötör Ilona, Aggházy Melinda Vásárhelyi Pálma, Angelo az U—29. napon.

Angelo, a Kámzsás misztikus rajzoló, divatruhákat kreál Nagyvárad asszonyainak és leányainak a holnapi Ujságíró napon, délután, a kerti ünnepélyen, ahol Aggházy Melinda énekes mutatványa lesz a legkiválóbb esemény. Az ifju művész nő most már nyugodt, lapunk cikke után azonnal kapott pompás két szobás lakást a Ritoók-utcában, két nagy termet, butorral, jó reggelivel, sok előzékenységgel. Kapott leveleket ő is, a színház is, amelyek lakást ajánlanak fel, nincs baj, nincs baj, van lakás s most fő az ének és a szerep. Vasárnap délután hallja meg csak a közönség, hogy mit tud Aggházy.

Sikerült Vásárhelyi Pálma szereplését megnyerni. A fiatal, bámulatosan fejlett művészi érzékű urilány tegnap tartotta próbáját Várady Aladár karmesterrel. Amiket Vásárhelyi Pálma kreál és eltáncol, az több, mint egyszerű tánc, az művészet. Ez a mutatvány sok tapsot fog kiváltani a közönségből.

Dömötör Ilonát nem kell bemutatni, hangja, játéka, kifejezésbeli ereje páratlan.

A délutáni kabarén Zsolt Béla darabjának lesz nagy sikere, de Marton Manó, Dutka Ákos, Marót Sándor, Otvös Béla kis darabjai után is nagy lesz a tetszés.

Az *Eleven Ujság* főpróbája tegnap volt, nagyszerűen sikerült. Berkes Ferenc kollégánk utmutatása nyomán elsőrendű élvezetre van kilátás. Minden ujságíró irt a rovatokba, Marton Manó, Marót Sándor, Katona Béla, Berkes Ferenc, Dutka Ákos, Iványi F. József, Zsolt Béla, Barza Ferenc dr, aki jó helyi ötletekkel szerepel, Otvös Béla, akit a

bankdirektorok megszerettek (csak el ne szerződtessek!). Szűts Dezső, aki vidám törvényszéki esetet, tanügyet s táviratokat irt, végül Huzella Ödön pompás aperszükkel szerepel.

A Színház és Művészet U—29 es száma is készült, sok arckép van benne, csupa ujságíró fej, sok irás s a szépségverseny szavazólapja. Az Ujság, a garden party-jegyek s a hangversenyjegyek.

A Bémer-téri U—29 boltban s a két jegyirodában kaphatók háborus félárral.

Az „Eleven Ujság“ szereplői a következők: Vezércikk: Pálffy Béláné. Tárcá: Kepes Böske. Politika: Várnai Ida. Társadalmi riport: Mihelly Magda. Parlament: Smilovits Sári, Kálmán Klári, Moskovits Böske és Edelmann Hedy. Nyílttér: Dutka Ákosné. Nagyvárad krónika: Gerő Duci. Háború: Élő Ella. Béke: Fehér Margit. Vers: Fehér Erzs. Napihírek: Horty Gizi, Forgács Margit Papp Klári és Kellner Adél. Művészet: Havas Rózi. Színház: Perlesz Emmy. Irodalom: Schönfeld Ill. Krokki: Szanditz Annus. Szerkesztői üzenetek: Pásztor Magda. Sport: Osvát Edit. Apró hirdetések: Friedländer Juliska, Papp Klári, Reichard Irén.

A bar felügyeletét vállalták: dr Örley Györgyné, dr Szunyogh Pálné, Kovács Zsigmondné, Raidner Károlyné, Möricz Anci, Popper Annus, Moskovits Böske, Perlesz Emma, Malatinszky Babszy, Rácz Nusi.

Bükkmagolajat kapunk disznózsir helyett.

A zsirellátás mizériáit a közéletmezei miniszter most új és eredeti módon igyekszik megoldani. Azt állítja tegnap kelt s a főispánhoz címzett leiratában, hogy a bükkmagból készült olaj kitűnő.

Egy vagon bükkmagból 20 métermázsá olaj s 8 métermázsá takarmány készül. Ez az olaj étkezési célokra kitűnő ételzsirt ad s a disznózsirt pótolja. Egy vagon bükkmag tehát elegendő arra, hogy 50 sertéssel kevesebbet hizlaljanak, vagy 3 vagon tengeri megtakarítsanak s ezt emberi táplálkozásra, a gabona pótlására felhasználják. Ha tehát bükkmagból olajat készítünk, a bükkmagpogácsa elegendő 250000 sertés hizlalására s egy millió métermázsá tengerit használhatunk fel emberi táplálkozásra.

Ezért elrendeli a bükkmag gyűjtését, a bükkmagot az Allat és Takarmány R. T. veszi át s dolgozza fel.

Tessék tehát gyűjteni a bükkmakkot annál hamarabb kapunk disznózsir helyett bükkmagolajat.

* Zeneoktatás. Láposy Erzsébet zene-tanárnő Bethlen-utca 20. sz. Hegedűből, zongorából, zeneelméletből órákat ad. Ovónői, tanítónői és zeneakadémiai vizsgára előkészít.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

A monarkia szövetségi hűsége szilárd

Burián külügyminiszter nyilatkozata.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) Burián külügyminiszter ma délelőtt fogadta a német nemzeti pártszövetség vezéreit és informálta őket a cseh *auonomia* és délszláv kérdés várható megoldásáról. Burián külügyminiszter ezután a politikusok előtt a következő kijelentést tette:

— Az osztrák-magyar monarkriának a német birodalom iránti szövetségi hűsége minden kétséget kizárólag szilárd, valamennyi elhatározásunkat a német birodalommal közösen fogjuk hozni.

Az bizonyos — mondta a külügyminiszter — hogy a külpolitikai helyzet komoly és az kényszerít engem: közöljem a képviselőkkel, hogy éppen a külpolitikai helyzetre való tekintettel hajlandó a többi alkotmányos tényezővel egyetértésben a belpolitikai alkotmánynak a föderalizmus értelmében való megoldására.

A délszláv kérdés oly megoldásáról, hogy Bosznia-Hercegovinát Magyarországra bekebelezzék, szó sem lehet. Végül kijelentette a külügyminiszter, hogy a lengyelkérdés megoldásáról Berlinben most folyó tanácskozásokon az osztrák-lengyel kérdés került előtérbe.

A bolgár események a birodalmi gyűlés főbizottságában.

Hintze államtitkár a bolgár miniszterelnök elhamarkodott lépéséről.

Budapest, szept. 27. (Saját tudósítónktól) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottságának mai ülése előtt a főbizottság tagjai bizalmas tanácskozást folytattak a Bulgáriából érkező hírek ügyében, amelyen a külügyi államtitkár és a legfőbb hadvezetőség képviselői is résztvettek. A tanácskozáson a főbizottság tagjai felvilágosításokat kértek a legfontosabb katonai és politikai kérdésekben.

Ezután megnyitották a főbizottság ülést, amelyen a tanácskozások megkezdése előtt Hintze külügyi államtitkár a következő beszédet mondta:

— A legutóbbi napokról való harctéri jelentésekből Önök is tudják, hogy a bolgárok súlyos helyzetbe jutottak a Vardar és Cserna között, ez események folyamán a szomszédos bolgár csapatok súlyos helyzetbe jutottak.

Malinov bolgár miniszterelnök hírszerint nyilván tulságosan kedvezőtlenül magyarázza e hadműveleteket, állítólag tegnap délelőtt ajánlatot tett a Bulgária ellen harcoló ellenségnek az ellenségeskedések megszüntetésére a fegyverszünet és béketárgyalások megkezdése céljából. A bolgár delegáció tagjai szerdán este e hírek szerint már el is utaztak Szalonikibe.

Az eddig érkezett hiányos jelekből nem lehet teljes biztossággal megállapítani, hogy a bolgár kormány valóban a bolgár hadvezetőséggel, parlamenttel és a bolgár királlyal egyetértésben járt volna el, mint ahogy állítják. Van azonban több hír arról, hogy Malinov miniszterelnök a saját felelősségére cselekedett. Van olyan jelentés is, amelyből megállapítható, hogy a dolgok további folyamata rá fog cáfolni Malinov

urra. Az egész országban már is erős áramlat indult meg Malinov miniszterelnök eljárása ellen. A parlament jelentékeny pártjai és a nép befolyásos köreiből halani sem akarnak fegyverszünetről és a kényszerű békeről.

Jellemző tünetként felemlitem, hogy hivatalos közlemény szerint a bolgár delegáció szerdán már elutazott az antant meghatalmazottához, tényleg azonban a delegáció csütörtökön délelőtt még Szófiában volt.

A macedóniai frontról érkező kedvezőtlen hírek után a német hadvezetőség azonban intézkedett, hogy a rendelkezésre álló tartalékokból megfelelő erők menjenek a bolgár szövetséges támogatására. Ezek az erősítések részben már beérkeztek, részben a közeli napokban érkeznek meg rendeltetési helyükre.

Az osztrák-magyar hadvezetőség is indított utnak jelentékeny erőket. A német és osztrák-magyar követelések teljesen elégségesek lesznek a helyzet visszaállítására. Minden biztató remény megvan, bár a helyzet kétségtelenül komoly. Néhány nap és tisztán fogunk látni. Sem Bulgáriának, sem nekünk nincs okunk, hogy Bulgária játékát elveszítettnek tekintsük.

A birodalom politikai vezetői állandóan tájékoztatni fogják a főbizottságot.

Hintze államtitkár után

Ebert képviselő, a főbizottság elnökének indítványára elhatározták, hogy a bolgár események felett nem indítanak vitát, mivel az ottani helyzetet még nem lehet tisztán látni.

A főbizottság hétfőn fogja folytatni üléseit.

Magyar csapatok a Maasmenti harcokban.

Az áttörési kísérlet kudarcot vallott.

Berlin, szept. 27. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

A Campagneban a Suippe és az Isne folyóktól nyugatra levő magaslatokon, valamint Verduntól északnyugatra, az Argoneok és a Maas között tegnap a franciák és az amerikaiak erős támadást kezdtek. A tüzérségi harc a Suippetől nyugatra levő magaslatoktól nyugat felé Reimsig, a Maastól kelet felé a Moselig terjedt. Ott csak részleges támadások történtek, amelyeket heves harcok után visszavertünk. A védelemben a Maastól keletre osztrák-magyar csapatok is kitüntették magukat.

A főtámadási frontokon hatalmas tüzérségi tüzelés vezette be a gyalogsági csatát. Az Aisnetól nyugatra franciák, az Argonneoktól keletre amerikaiak nyomultak elő számos páncélos kocsis harcbevételével állásaink ellen. Előőrseink a kapott parancs szerint kitértek a számukra kijelölt védelmi vonalakba. Tahure és Ripont mellett sikerült az ellenségnek estig folytatott támadásaival első harcvonalonkon túl a Tahuretől északnyugatra levő magaslatokig és Fontaine-en-Dormocig előnyomulni. Itt tartalékaink megtölték az ellenség helyi betörését. Az ellenség különösen erős támadásai irányultak az Auberive és a Somme Py közötti állásaink ellen. E támadások az ellenség legsúlyosabb veszteségei mellett harcvonalaink előtt összeromlottak.

Cernaytól északra szintén meghiusultak az ellenségnek estig több ízben megismételt támadásai. Az Argonneokban visszavertük az ellenség részleges támadásait. Az Argonneok és a Maas között az ellenség elülső harcvonalainkon túl előnyomult Montuille en Ville, Montfaucon és a Montfaucontól északkeletre levő Maas könyökig. Itt tartalékaink megállították.

Az ellenség tehát egyes helyeken elérte gyalogsági és elülső tüzérségi vonalainkat. A messzemenő célokkal indított nagy francia-amerikai áttörési kísérlet az első csatánapon csapataink szívósságán kudarcot vallott. Új harcok előtt állunk.

Ludendorff, első főszállásmester.

Tüzérségi harcok az olasz fronton.

Budapest, szept. 26. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A tiroli és vanza-i hegyivonal hosszában tüzérségi harcok és járőrcsatározások.

Nyugati harctér.

A nyugati harctéren az osztrák magyar csapatok dicséretreméltó részt vesznek a Maastól keletre folyó harcokban.

A vezérkar főnöke.

„Na, megjárta a Marci?”

A Makay-per második napja.

Makay Márton dr szeghalmi ügyvéd ellen folyó bünperben Szöllőssy Gyula esküdtbíró elnök reggel 9 kor hirdette ki a bíróság határozatát a valódiság bizonyítása tekintetében felvetett indítványokra.

A bíróság a bizonyítást megengedte, mert közhivatalnokokról van szó, a panaszosok se elleneztek s a közérdek is ezt kívánja.

Nesztor József dr ügyész ez ellen semmisséget jelentett be.

Elnök: Vádlott, adja elő az eset előzményeit és körülményeit.

Makay Márton dr elmondja a történeteket, miket meg is irt. Annyira belejött a védői hivatásba, hogy a végén kilökték a csendőrök.

— Elesett?

— Nem, mert ellentállást fejtettem ki. Azután bementem s kértem, mondják meg a neveiket a csendőrök, mert ha nem mondják meg, akkor újra bent maradok, míg ki nem löknek. Erre megmondták neveiket. Én mindenütt feljelentettem őket, ahol csak jelenteni lehetett: a miniszternél, a parancsnokságnál, a kerületnél, sőt plakátokon is figyelmeztettem őket, hogy csak a kapun keresztül beszéljenek velük. Azóta bocsánatot kértek tőlem, békeség van köztünk. Ki is akartam publikáltatni, hogy akin sérelem esett, jelentkezzenek, de ez elmaradt.

— Miért tette volna ezt?

— Az a foglalkozásom, hogy védjem az embereket.

— De ön nem lehetett jelen Balogh Sándor kihallgatásánál, mert a szabályzat tiltja.

— A törvény erősebb, mint a szabályzat. S nem is akartam én minden áron ott lenni, csak kérdeztem, mi bünt követett el Balogh Sándor, akit fel is mentettek. Nem volt magán indítvány ellene, én pedig ide kerültem. Baloghot azért kísértem fel a csendőrökhöz, mert félt, hogy ott megverik.

— Ön elvitte Baloghot a csendőrségről, ehhez nem volt joga. A csendőrök, állítják a tanuk, önnel udvariasan bántak.

— A csendőrségre nagy hivatás vár, de engem bizony meglökdöstek. S mikor Popovits főszolgabíró ezt hallotta, nevetve mondta a kávéházban: *Na, megjárta a Marci!*

Vádlott ezután felvilágosítást ad a helyi viszonyokról s a bíróság kihallgatja a tanukat.

Kovács Károly táblabíró szerint a vádásztársaság tett feljelentést Balogh ellen kihágás miatt, ő irta alá a felhatalmazást.

Altmann Ignác katonatiszt vallja, hogy a kávéházban, ahol Popovits főszolgabíróval ültek, mindnyájan nevettek, mikor megtudták, mi történt Makayval a csendőrségen.

Kulcsár Mihály volt csendőrvezető, most katona, előadja a Makayval történeteket s tagadja, hogy bántalmazták vagy brutálisan bántak volna vele.

Kutassy Pál Kovács kihallgatása után mára halasztották a tárgyalást.

Mai napon hallgatják ki a főszolgabírót, a szeghalmi főjegyzőt s két nyugalma-

zott főispánt: Ambrus Sándor drt és Kéry Gyulát. Az utóbbiról még nem érkezett hír, hogy megtalálták, Ambrus pedig ma rosszul lett s visszautazott Békésgyulára. Alighanem spanyol náthába esett.

Városi alkalmazottak nagygyűlése Szegeden.

**

A nagyvárad városi tisztviselők kiküldöttei.

A városi tisztviselők országos nagygyűlésüket holnap, vasárnap és hétfőn tartják Szegeden.

A kongresszuson Nagyvárad város tisztviselői és alkalmazottai is képviselve lesznek. Nagyvárad város tisztviselői tudvalevőleg csatlakoztak a szegediek mozgalmához s megalakították az intéző bizottságot, a mely tárgyalás alá vette a szegediek javaslatát.

Részletes javaslatot dolgoztak ki a helyi viszonyok figyelembevételével, amelyet tegnapi számunkban már részletesen ismertettünk.

Tegnap délben érkekezlet volt Rimler Károly polgármester elnöklete alatt, amelyen az összes nagyváradai tisztviselők résztvettek.

Megvitatták és elfogadták az intéző bizottság azon javaslatát, amelyet a szegedi kongresszus elé terjesztenek. Elfogadták továbbá az elnöklő polgármester azon javaslatát, hogy külön pontban felveszik, hogy a városokban az illető tisztviselők által létesített vagy létesítendő önálló beszerzési csoportokat engedélyezze a kormány.

A kongresszusra Nagyvárad város tisztviselőinek képviselőjében dr Thury László főügyészt, dr Pácz Sándor főlevéltárnokot és dr Doszpoly Dezső árvaszéki ülnököt küldték ki.

A kiküldöttek ma, szombaton délelőtt utaznak. A kongresszus vasárnap és hétfőn lesz.

Katonás lépésekkel . . .

Összefogózkodva ketten—hármán—négyen, mint a hetilapok fejdiseiben a falusi lányok, rójják délben és esténként a Rákóczi utat. Fehér a harisnyájuk, csodálatos, hogy amikor a boltokban aranyért se kapható fehér harisnya, soha annyian nem bujtatták lábaikat fehérbe, mint most. Még a szobaleányok sem maradnak el a divatban, ők is fehérek, kalap, ruha, harisnya, minden fehér rajtuk. A ruha, az igaz, hogy molinó zsák, a kalapszalag selyemruhák maradéka, de a harisnya eredete homályos.

Igy rójják az aszfaltot s lépéseikben felismerhető a háboru hatása. Minden korszak divatja a mozgás plasztikájában is jelentkezik. Voltak apró lépésű, sietős menésű korszakok, sima lépések divatja is sokáig uralkodott, rejtett lépésekkel is haladtak a lányok előtünk, de mindezek nemcsak nem rontották le a nőiességet, hanem azt emelték. — Az „enig weibiché“ t a járás nem kezdte ki, a nő valósággal lebegett a földi tisztátalanságok fölött.

Ez a háboru mindent tönkretett, a nőiséget is. Ez a merev lábtartás, ez a hosszú lépés, taktusra haladás, ez a kaszárnya-stílus a sétálásban és járásban. Katonás lépésekkel utánozzák a férfiakat a nők, akik nem tudnak szabadulni a front hatása, a katonai szellem terjedése alól. A tömeghatása ennek az utcán látható. A nő alacsonyrendűségét mindennél jobban illusztrálja az, hogy elhagyva egyéni mozgási formáját s ma az utcát rójjá a neki oly rosszul álló katonás lépetekkel.

A városi alkalmazottak ruhasegélye.

Változtatásokat eszközölt a belügyminiszter.

Nagyvárad városa a közigazgatási alkalmazottak újabb ruházatbeszerzési segélyét, amelyet az állampénztárból utalnak ki, ez évi július 11 én tartott ülésén állapította meg.

A belügyminiszter a város törvényhatóságának ezen határozatát felülvizsgálván, tegnap küldött leiratában a következőkről értesíti Nagyvárad városát:

Lukács Ödön főjegyző ruhabezzerzési segélyét 400 koronával emelvény, 1400 koronában állapította meg; Komlóssy József tanácsnok rb. segélyét 800 K emeléssel 2200 K-ban, Eleméry Ferenc tanácsnok rb. segélyét 400 K emeléssel 1800 K-ban, Kőszeghy József főmérnök rb. segélyét 400 K emeléssel 1800 K-ban, dr Mayer László főorvos rb. segélyét 600 K emeléssel 2200 K-ban, Papolczy Ferenc főpénztárnok rb. segélyét 500 K emeléssel 2600 K-ban, Novák János adópénztárnok rb. segélyét 400 K emeléssel 1400 K-ban, Kolontáry János fogalmazó rb. segélyét 100 K emeléssel 2200 K-ban, Kemény Ignác kapitány rb. segélyét 400 K emeléssel 1800 K-ban, Vadász József r. felügyelő rb. segélyét 200 K emeléssel 2600 K-ban, Poretonek Mihály műszaki segédtsztr. segélyét 100 K emeléssel 1800 K-ban, Nagy István számtiszt rb. segélyét 400 K emeléssel 1300 K-ban, Altnóder Endre mérnök rb. segélyét 500 K emeléssel 2500 K-ban állapította meg, mivel a ruhabezzerzési segély családi állapottal függő többletből az élvezett személyi, városi vagy működési pótlék összege nem vonandó le.

Darabant Ferenc r. felügyelő rb. segélyét 800 K-val emelte a miniszter.

Nagy Sándor II. oszt. rendőr rb. segélyét 240 K emeléssel 1500 K-ban, Sándor M. Lajos rb. segélyét 200 K emeléssel 1400 K-ban állapította meg, mert hogy a harmadik gyermekük után még a családi pótlék nincs megállapítva, a ruhabezzerzési segély megállapításának akadálya nem lehet.

Ellenben Vass Károly polgári biztos ruhabezzerzési segélyét 800 K-val leszállította és 2200 K-ban állapította meg, mivel két fia hadapród s ezek után segélyben nem részesülhet.

Gantner Sándor napidíjas fertőtlenítő nem szorosan vett közigazgatási alkalmazott s így az állami hozzájárulás terhére ruhasegélyben nem részesülhet, miért is 720 K segélyét törölte a miniszter.

Mindezek figyelembevételével a közigazgatási alkalmazottak újabb ruházatbeszerzési segélyéhez szükséges állami javadalmazás összegét 474,320 K-ban állapította meg a belügyminiszter s ezen összeget kiutalta.

Az angolok bevonultak Strumicába.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség Szalonikiból keltezett hivatalos jelentése szerint az angol csapatok bevonultak Strumicába.

Wekerle a bulgáriai eseményekről.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök ma fogadta a sajtó képviselőit és előttük a következőket jelentette ki.

— *Kihallgatásom tisztán külpolitikai vonatkozása, amelynek ma rendkívüli fontossága van s amelyről érthető okokból nem nyilatkozhatom. Egyébként ma kiadandó hivatalos kommunikéban fogjuk tájékoztatni a közvéleményt.*

Uj frontunk a Balkánon.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Pester Lloyd mai esti lapja feltűnő helyen közli, hogy a bolgárfront súlyos helyzetére való tekintettel a német és osztrák-magyar erősítések utban vannak. E megerősítések alkalmasak és elegendők arra, hogy az ellenség előnyomulását megakadályozza és a Balkánon olyan új front alakuljon, mely a monarchiá részére szükséges anyagi források további megtartását ezután is biztosítja.

Bulgária katonai és politikai helyzetének szilárdulása előre halad.

Budapest, szeptember 27. (Saját tudósítónktól.) Kölnből jelentik: A Kölnische Zeitung berlini sürgönye szerint Bulgária katonai és politikai helyzetének szilárdulása előre halad. Todorov tábornok, a bolgár hadsereg főparancsnoka a szövetségének legfelsőbb hadvezetőségével — akitől utasításokat kért — egyetértésben cselekszik.

Sperker Imre.

A haza súlyos áldozatot követelt Sperker Ferenc lovagtól, a nagyváradi lat. szert. püspökség jószágkormányzójától: legidősebb fia, Sperker Imre főhadnagy az olasz harctéren szeptember hó 17-én hősi halált halt.

Amidőn 1915. évi június havában a haza védelmére önként jelentkezett, éveire még gyermek volt, fiatal szellemét és testét felleszteni, nem hadakozni köteles! De lélekben a hazafiúi lelkesedés, tettekben nyilvánításában az erős férfi mintaképe, akinek a világháború első fél évében borongóssá vált kedélye, csak akkor vált örömtől sugárzóvá — hasonlóan a naphoz, a mely a reá boruló nehéz felhő alól ragyogva bukkan elő — amidőn a gimnázium VII. osztályának elvégzése után, zsenge kora miatt szükséges szülői beleegyezéssel, önként bevonulhatott az általa választott, a világháború folyamán oly híressé vált, székely ezredbe. Amidőn pedig a kiképzés és a tartalékos tiszti tanfolyamnak jó sikerrel való elvégzése után, nyomban a harctérre küldését kérve, már 1915. év november 25-én az olasz harctérre indult szakaszvezető rangban: szeméi ragyogtak, arca sugárzott, hősi lelke sóvárgó vágya teljesülésének boldogság érzetében!

Erről tanuskodnak a küzdelem mezejéről, előbb a doberdói fensikről, majd az orosz harctérről, legutóbb pedig ismét az olasz harctérről a sok fáradtság, nélkülözés

és szenvedés mellett is mindig vidám, a család által ereklyeként őrzött kedves sorai s a hazafiúi kötelesség hiven teljesítésének fel-emelő érzése kísérte bizonyára nemes lelkének elszállását is, fegyverropogás és ágyudörgés között, azon boldog hazába, ahol rövid földi életének önként vállalt nagy küzdelmei és szenvedései után hősi lelke az állandó békének és az üdvözülésnek jutalmát elnyerte!

Az elesett ifjú hősi szülei tegnap értesültek a súlyos csapásról gyermekük egyik tisztársának leveléből. A szomorú hír gyorsan elterjedt a városban s már tegnap sokan fejezték ki részvétüket a mélyen sujtott családnak.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Sperker Ferenc lovag nagyváradi lat. szert. püspökségi jószágkormányzó és neje, született Schleinitz Marie bárónő, gyermekeik: Antónia, Margit, Ferenc, Endre, Henriette és Pál úgy a maguk, mint rokonaik nevében mélyen megsomorodott szívvel, de Isten akaratában keresztényi megnyugvással jelentik, hogy forrón szeretett feledhetetlen fiok, illetve testvérük, *Sperker Imre*, a cs. és kir. 82. székely gy. ezred többszörösen kitüntetett főhadnagy századparancsnoka az olasz harctéren folyó évi szeptember hó 17-én délelőtt 10 órakor 21 éves korában, amidőn századát rohamra vezette, ellenséges gránáttal találva, hősi halált halt. Lelkiüdvéért az engesztelő szent miseáldozat folyó évi október hó 1-én délelőtt 9 órakor fog az Egek Urának bemutatni a váradoszsi plébániai templomban. Az örök világosság fenyekedjék neki!

HÍREK

* **Koronatanács Bécsben.** Ma délután négy órakor Ófelsége, a király elnöklésével koronatanács volt, amelyen a külpolitikai helyzettel foglalkoztak és megbeszélték annak várható fejleményeit.

* **Be kell zárni az iskolákat.** A spanyol nátha veszedelme most már nagyobb arányokat öltött Nagyváradon. Százakra megy a betegek száma s az orvosok, legjobb igyekezetük dacára, tehetetlenek a veszélyes járvánnyal szemben. Tegnap is három gyermeket temettek el, akik a spanyol nátha áldozatai. Egyes helyeken tömeges megbetegedések vannak s jelenleg is vannak halottak, akiket ma temetnek. Különösen a gyermekek közül szedi a járvány áldozatait. Ez elég indokolt arra, hogy valamit kellene tenni az iskolákkal s éppen mert a járványban leginkább a gyermekek pusztulnak el, *be kell zárni az iskolákat*, mivel itt tömörülnek leginkább a gyermekek. Ha már a színházat, a kávéházakat stb. nem lehet bezárni, igyekezzünk a gyermekek tömörülését megakadályozni. Egyetlen gyermek életének megmentése megérdemli, hogy komolyan gondoljunk a dologra, míg tovább nem terjed gyermekeink közt ez a veszedelem.

* **Népszövetségi mozi.** A Katholikus Népszövetség hoinap, vasárnap délután ismét mozielőadást rendez és pedig az ez alkalommal vászonra kerülő négy felvonásos dráma nagyon érdekes voltára és az eziránti nagy érdeklődésre való tekintettel ismét két előadásban délután 4 és 6 órai kezdettel. Az előadásra kerülő darab címei: „*A leher arcu férfi*”, mely tele van érdekesnél érdekesebb és lebilincselően bájos jelenetekkel, amelyek gyermekek és felnőttek szívét-lelkét egyaránt kellemesen gyönyörködtetik. — Bővebb tartalmát holnapi számunkban közöljük.

* **Mióta elrekvirálták, nincs széna a piacon.** Több panaszt kaptunk az állattartó gazdáktól, amelyben panaszkodnak, hogy egyáltalán nem tudnak szénához jutni. Mint említettük, a rendőrség nem régen a nagyváradi piacon elrekvirált 150 métermázs szénát a vidéki gazdáktól. Ennek híre ment az egész megyében s most egyáltalán nem hoznak be a váradi piacra szénát. Ez pedig arra kényszeríti az állattartó gazdákat, hogy eladják álaataikat. Azt panaszolják egyesek, hogy takarmány hiányában eladják teheneiket, ami által a város közönsége rendelkezésére kevesebb tej jut, ez pedig a mai élelemszük időben egyenes veszedelem. Nem bírják a bérkocsisok a szükséges szénát beszerezni s kénytelenek felhagyni iparukkal. A szeméthordó vállalatok éppen így vannak s felhagynak iparukkal, ha szénához nem juthatnak. Ez pedig a közegészségügy rovására menne, mert a város nem képes gondoskodni a szemét kihordásáról. Kész ter-

vekkal pedig nem lehet a bajon segíteni, ahhoz először is igák kellene. Már az is igen érezhető baj, hogy az utcáink teljesen elvannak hanyagolva. A legtöbb utca csupa szemétdomb. Hátha még az udvarokból sem lehet a szemetet kihordani. A hatóságnak gondolni kellene ezekre, addig, míg nagyobb baj nem lesz. Módot kell találni arra, hogy az állattartó gazdáknak módjuk legyen a szükséges takarmányt beszerezni, nem pedig megakadályozni azt, hogy állataikat fen tarthassák.

* **Beöthy Kálmán fizetése.** Egy kérévny érkezett Gerő Ármán főkapitányhoz, a rendőrség egy tisztviselője írta: *Beöthy Kálmán* t. rendőrfelügyelő. Mi, akik mindennap szétnézünk a rendőrségen s tudjuk, ki mit dolgozik, láttuk, hogy *Beöthy Kálmán* rész szortja, kötelessége nem irigylésreméltó. — Öngyilkosok zavartan elsuttogott vallomá sait, szerencsétlenül jártak dadogó elbeszé léseit, mindazt a kint, gyötrelmet s halálos verejtékű véres vallomást, amely az élet nyomorultjaiból kiárad s megvilágítja a mélységet, amelynek élet a neve, az üressé get, ahol a hit lakott, vagy az istenfélelmet, amely enyhíti a balsorsot, mindezt *Beöthy Kálmán* formálja érthető mondatokba s jut tatja el az illetékes helyre. Van jó szava az elesetthez, a szerencsétlenség áldozatához ennek a jó, derék embernek s ha majd lesz Nagyváradon is öngyilkos védőiroda, csak ő lehet annak a vezetője. De addig is élni akar s mi nem írjuk le, hogy mennyi a fizetése, mert a papir elvörösödne szégyenletében. E munkás, derék tisztviselő rettenetes hivatá sának mintaszerű teljesítéseért többet érde mel, hisszük, hogy a tanács is örül annak, hogy olyan jó kézben van ez a fontos ügy kör s ezért rövidesen emberi ellátást és fize tést rendel *Beöthy Kálmán*nak, nehogy ő is kövesse annyi derék ember példáját s bu csut mondjon a rendőri pályának, amelyre pedig hivatottsága kétségtelen.

* **Lemondott a bizottsági tagságáról.** Dr. *Adorján Ármán* nagyvárad városi kir. já rásbíróság mellett működő lakbérleti bizott sági tagságáról lemondott.

* **A Nevelő Munkások Országos Szö vetségének** ma délutánra összehívott helyi alakuló közgyűlése az előadó akadályozta tása miatt elmarad.

* **Nem tisztviselők is étkezhetnek a tisztviselői étkezdében.** Arról értesültem, hogy a tisztviselői étkezdé terítékárainak le szállítása tárgyában tegnap közzétett hirdet ményemet egyesek tévesen értelmezik és ak ként magyarázzák, hogy a nem tisztviselők folyó évi október hó 1. étől kezdve a tiszt viselői étkezdében nem vacsorálhatnak. E téves magyarázattal szemben értesitem a város közönségét, hogy a tisztviselői étkezdé folyó évi október hó 1. után a más társa dalmi osztályhoz tartozók által, vagyis a nem tisztviselők által is igénybe vehető mind addig, amíg az étkezdében a tisztviselők oly számban nem jelentkeznek, hogy annak fenntartását biztosítják. Jelenleg tehát az eltérés mindössze csak annyi, hogy vacsoraterítéket (menü) nem tisztviselő részére nem szolgál nak fel, ellenben étlap szerint ott bárki ét kezhetik. Ebédterítéket (menü) a megállapi tott magasabb ár mellett nem tisztviselő is válthat. Nagyvárad, 1918. évi szeptember 27-én. *Lukács Ödön*, polgármesterhelyettes.

* **Polgári iskolát Váralja-Velencének.** Dr. *Lóblé László* törvényhatósági bizottsági tag önálló indítványt nyújtott be tegnap Nagy várad városához, amelyben indítványozza, hogy a város váralja Velence és Csillagvá ros részére állítson fel egy új polgári isko lát. Indítványát azzal indokolja, hogy a há rom népes, majdnem 50000 lakost számláló városrészben sok az iskolába járó növendék, kötelessége a városnak gondoskodni, hogy ezen városrészek lakosainak gyermekei is részesülhessenek felsőbb oktatásban. — Az indítványra megjegyezzük, hogy a háboruban nagyon nehéz volna új iskolát felállítani. A háboru után pedig visszakapja a községi pol gári iskola saját épületét, amely éppen Várad-Váralján van. Legszükségesebb volna a sü rün lakott s legtávolabb fekvő Réten egy polgári iskola felállítása.

* **Temetések.** Impozáns részvét mellett ment végbe a nagyreményekre jogosított éle 18-ik évében oly váratlanul elhunyt ifj. *Bar don Ferenc* temetése. A temetési szertartást *Imrik S. Zoltán* c. kanonok segédlettel vé gezte. A beszentelés után a szebbnél szebb koszorúkkal borított diszes érckoporsót fel tették a négyes fogatu hófehér üveges impo záns halottas kocsira és elől a nagyszámu koszorúkkal és szalagokkal megrakott virág kocsival, a főreálisiskola egész tanuló ifjusá gával. Igazgatója és tanártestülete kíséreté vel az impozáns gyászmenet a plébánia tem plomba vonult, ahol ünnepélyes gyászszen timist tartottak az elhunytért. A szentmise végeztével az olasz temetőben levő családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra az el hunytat. A temetésen megjelentek a főreális kola igazgatója és tanártestülete vezetése alatt az egész tanuló ifjuság, a nagyvárad i lat. szert. püspökségi uradalom tisztokara, a mélyen sujtott gyászbaborult család számos tisztelője stb.

Koszorúk a következők: Felejthetetlen jó gyermekünknek — Bánatos szüleid és bátyád. Emléked szeretettel őrizzük — Erzsi néniék. Fe lejthetetlen jó Ferikéneknek — Keresztapád, anyád, Paula néniéd, Pali. Igaz részvéttel jó Ferikéneknek — Ilonka és Lenci. Dem. lieben Ferkó — Noreta s Eltern. Legkedvesebb kis barátunknak — Nagyék. Szeretettel jelöl — Varga-család. Öszinte részvéttel — Fráter Sándor és családja. Kedves barátunknak utolsó üdvözléssel — Osz tálytársaid. Mély részvéttel — a nagyvárad i lat. szert. püspökségi urad. tisztokara. Ferinek — Gyuri bácsi és Laci. A jó barátoknak — Nagy La jos. Szeretettel — Ziza néni, Károly, Mariska és Sándor.

Ugyancsak tegnap délelőtt ment végbe *Németh Antal* posta és táviráda főtiszt 9 éves kis leányának, Katicának temetése. A temetésen nagy számmal jelentek meg a mélyen sujtott család jóbarátai, a posta igaz gatója és a tisztelők nagy számmal. Az egyházi beszénelés után a koszorúkkal bo ritott diszes koporsót feltették a négyesfo gatú fehérüveges kocsira és az olasz temé tőbe kísérték, ahol végső nyugalomra helyezték.

Tegnap délután volt *Szépkuhty Zoltán* IV. osztályu gimnáziumi tanuló, *Szépkuhty Ede* nagybirtokos 14 éves fiának temetése. A temetésen megjelentek a premontrei rend és a főgimnázium tanuló ifjusága, és nagyon számosan a család rokonai és barátai közül. A temetési szertartást *Imrik S. Zoltán* c. kanonok segédlettel végezte. Ezután a nagy diszú érckoporsót feltették a régyes fogatu impozáns hófehér üveges halottas kocsira és elől a szebbnél-szebb koszorúkkal borított virágkocsival az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol végső nyuga lomra helyezték az elhunytat.

Szintén tegnap délután ment végbe *Csürködy Péter* temetése. A temetési szer tartást *Csernák Béla* refeliekész végezte. A szertartás után a diszes koporsót feltették a

négyes fogatu üveges halottas kocsira és a gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat.

Mind a négy temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyvárad i temetkezési vállalat nagy figyelemmel és pontossággal ren dezte.

IRODALOM

Karinthy, a papirhiány és a Színházi Élet. A fenyegető papirhiányt figurázza ki Karinthy a Színházi Élet új számában. Né hány hasábra összeszorítva a Színházi Élet elmés karikatúráját nyújtja, meg van itt a Színházi Élet minden rovata díchéjban, el mes illusztrációkkal kísérve. Kitűnő számból kiemeljük Szomorú Dezső cikkét *Iványi Jenő* ről, *Iványi* cikkét, amelynek a címe „Az én életem” *Kozma Nándor* új rovatát: A ked ves *Druszt Ámbrus Balázs*, *Lengyel István* verseit. A rendes rovatok *Intim Pistával* az élükön teszik változatossá a számot, amely közli a Színházi Élet legújabb pályázatának „Ki lenne a legszebb mozzinészó” részletes feltételeit. 6000 korona értékű díjak fölött egy a mozzinészókból összeállított zsűri in tézkedik. Egyes szám ára 1-20 K. Előfizetési ár egy negyedévre 12-50. Kiadóhivatal: Er zseb- és körut 79. sz.

Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományszerű szemle (Meglíjen havonként kétszer 5 én és 20-án. Évi ára 30 kor. Budapest VIII. Horánzky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő es változatos tartalommal: Tanulmányok: „Ausztria megúj hodásának” kérdéséhez. Dr. báró *Vécsey I. Aurél*. — „Autogonic” és „anthropogonic” dr. *Platz Bonifác*. — *Tárca: Hajlékodon kívül* *Regény*. (11) *Blaskó Mária*. — *Pajzs és kard: A buddhizmus és katolicizmus*. (2) *Bangha Béla S. J.* — *Szemlék és kritikák: Könyvek ismertetése.* — *Napló: Fővárosi tü-ördara bok*. *Animo* — *Leleplezés a Fővárosi könyv tárról* *B. K.* — *Rövid főljegyzések*. bk. — *Közzgazdaság: A részvenytársaságoknak kor mányengedelemhez kötött tökeemelése* — *Szterényi az árdraáírásról.* — *Mezőgaz dasági kényszertermelés* — *A nyersanyag felosztási kulcs.* — *Az agrárbank bebbevete az állami selyemfonódaikat.* — *Magyar textil érdekeltségek bevasárlási egyesülése.* — *A cipőárakat szabályozó rendelet.*

Színház.

A színház műsora:

Szombat délután: *Asszony és a bábu*.
Este: *Harag és Parasztecsület*.
Vasárnap délután: *Kaméliás hölgy*.

Az első ide i operaszt. A *Parasztecsület* melódiai ma már az egész világ szá mára örök értékei a muzsikának. Különös és stílusos meglátása és felismerése a hely zetnek az, hogy a színház igazgatója a *Parasztecsület* tel kezdte meg az operaelőadá sok sorozatát s felújítása zenei esemény lesz nemcsak a színháznak, de Nagyvárad váro sának is. A színház különös buzgalommal készül a felújítóra. Az opera-előadás on fog bemutatkozni a színház három új tagja: *Kozmofszky Emmi*, *Ólgyay Lenke* és *Tamás Alfréd*. Kivülök a főbb szerepeket *Tóthné Pogány Janka* és *Békéfi Lajos* játszák. *Tu ridu Békéfi* lesz, *Alliót* pedig *Tamás Alfréd* személyesíti.

A ma délutáni előadás. *Pierre Louis* nagyszerű színjátéka, az *Asszony és a bábu* különös és bizarr érdekességével igazán nagy hatást váltott ki várad i előadásai során. — *Hevessy Mariska*, *Bihari Ákos*, *Várad i Lajos* és a többiek sikerei meg fognak ismétlődni a szombat délutáni előadás on, mely iránt

igen nagy az érdeklődés. Jegyek már csak mérsékelt számban kaphatók.

A harag és a Pillangó kisasszony. A Parasztszínház előadásainak első estéin Dálnoki Nagy Lajos kis dramolettjét, A haragot adja elő a drámai személyzet, a jövő héten pedig a régi szép idők hangos sikerű darabja, a Pillangó kisasszony című kis dráma egészíti ki az operastet.

Igazságszolgáltatás.

A vasuti tolvajlás súlyosító körülmény. Gyenge Béla elnök tanácsa előtt állott tegnap Pápay Lajos máv. alkalmazott, aki bort, rumot, selymet, cipőt, papucsot, paprikát, rizst, ruhát lopott a vasuti kocsikból. Elnök kérdésére kijelentette, hogy nem lopott, azért ismerte be, mert megverték. — Simon Ede vasuti főosztály szemébe mondta Pápaynak, hogy lopott s ezt beismerte.

Vádolt: A tiszt ur is megvert négy-szemközti.

Simon Ede: Ez nem igaz.

A tanak azonban igazolták, hogy Pápay lopta állandóan a vasutat. Medvigy István királyi ügyész vádbeszéde s Geró Gusztáv dr. vádbeszéde után a bíróság három évi börtönre ítélte Pápayt, súlyosító körülményül hozva fel, hogy a vasuti lopások nagyon elszaporodtak, a biztonság megrendült s a büntetést ezért szigorítani kell. Az elítélt fellebbezett. Jegyző volt: Toóth Kálmán dr.

MOZI.

Pola Negri az Urániában. Ma este pompás filmdrámát mutat be közönségének az Uránia színház. Egy szépséges boltileány megható története, a dráma főszerepében a rég látott nagy filmprimadonna, az ünnepeit Pola Negri finom alakja jelenik meg előttünk Nils Chrisarder, Magnus Stifter és Olga Engel az ismert kitűnő dán színészek játsszák a darab többi szerepét.

Pierot és Pierette az Apollóban. (Álarcosbál a tengeren.) A legszebb, legmeghatóbb artista drámát vetítik ma először az Apollóban a nagyszerű új műsor rendjén, a Pierot és Pierotte című látványos, ragyogó művészfilmet, amelyet a nemzetközi forgalomban a ritka és nagy szenzációk hatásával jelentkezett Pierette a gyönyörű kis baronesz, akit romantikus hajlamai egy vándor cirkusz milliójébe sodornak. Kalandos vággyát sikerrel segíti elő a nagyórátyja, aki a bárókisasszony vagyonát akarja megkaparítani.

A kaland azonban hamar véget ér, megszakad a szép idill, amit a regényes teremtés a kis cirkuszi artistával boldogan szövögetett és évek múltán egy ragyogó álarcosbálon hozza össze a sors a bárónőt a művésszel, aki gyermekkori szerelmét az égő hajóról megmenti és egy elhagyott szigetre viszi. A romantikus történet itt nem ér véget: egy eredeti megrázó fordulat juttatja be fejezéshez a regényt. A grandiozus filmnek, mely látványosságának is elsőrangú a fővárosban óriási sikere volt. Az Apolló fényes műsor keretében ma és holnap hozza színre.

VIGADÓ mozgószínház	MA
	Láthatatlan kezek.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

URÁNIA mozgószínház	MA
	Bűnös csókok.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

APOLLÓ mozgószínház	MA
	Pierott és Pierette.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

Nyílttér

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejthetetlen Ilonka leányom elhunytával a temetésen segédkeztek nyújtottak és résztvettek, ezúton mondok hálás köszönetet.

Özv. Zana Vilmosné.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teakészlet szí es tálcával	40—
Kávékészlet	30—
Fekete-kávé készlet színes tálcával	30—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80—
Főző lábasok tűzálló	6—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40—
Függőlámpa csigás felszerelve	60—
Falitükör színes arany-zással	40—
Ebédőkészlet sz. arany-zással 6 szem.	300—
Ebédőkészlet színes finom minátval 12 részes teakészlettel együtt	500—

Diszmuáruk, majolika disztárgyak, valódi cobaid diszmuáruk, terrakotta figurák, chinazüst és alpacca ezüst áruk

legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmuáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa u.) utca 13.

Telefon 3-72. Telefon 3-72.

Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁR.	Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-l.	

Kijárónak keres 14—15 éves leányt a Tiszántúl kiadóhivatala azonnali belépésre.

Nagyváradon, a Kispiac közelében (villamos vasuti megállótól 5. ház)

egy 12 éves szép frontu ház

melyben 2 szép 4 szobás és 1 szép 3 szobás lakás (minden lakáshoz fürdőszoba) valamint egy házmesteri lakás is van, szép nagy kerttel **ELADÓ**

és egy négy szobás lakás novemberre elfoglalható. Bővebb felvilágosítást ad Sós, (Menház) Bertsey-utca 5. sz.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köztvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonőket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köztvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Katolikus tanító-nőt keresek polgári osztályu gyermekeim oktatására, német és zene-tudással, évi díja 300 korona és ellátás. Ajánlatok Bencsik, Bihar-sályi küldendők.

Ászok fák eladók
Sal Ferenc-u. 10. sz. a.

Villanszerelő
cime megtudható Kalandánál. Jutányosan és pontosan dolgozik.

Spanyolnátha
járványoknál betegszo-bákban *tenyő (borovicska) szobailat* kitűnő dezinficiáló perme-tező szer kapható Farkas István Apolló drogéri-ájában.

Likör
és rumkomposziók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szil-vórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati uta-sítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-tására. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Selyem a divat!
Gyönyörű kosztüm és ruhaselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsób-ban Czillér Imre nagy-áruházában.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávé-házi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter) terü-let kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” Irodájában, Sas-passage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagy-váradai cégnél nyerhető.

Eladó ház
nagy kerttel. Várad-velence, Sorompó-utca közép-ső ujház.

Több évi
bankgyakorlattal bíró férfi- vagy nőtitiszviselőt keres azonnali belépésre a Polgári Takarékpénztár

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegy-szerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ne dobja ki pénzét
a ruhákért, mert a ki-tűnően bevált ruhafesték-tel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag ítfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Paradicsomot
kgr-onként 70 fillérért házhoz szállítunk 50 kg. vagy nagyobb mennyi-ségben. Megrendeléseket csak posta útján Vár-ház-utcai irodánkba ké-rünk. Moskovits Adolf és Fiai r.-t.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmu-laszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemöl-csöket. Ára 2 kor. Kap-ható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Pemete
és hársfamézcukorka el-hárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kí-váló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Né-meth Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a vá-rosháza mellett.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Tavaszi
szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, miltreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra át-mosó ára 6 korona. Kap-ható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára elő-készít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Uj kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-írás, számtan, könyvvitel, helyes és szépirás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-TALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-lók állandóan raktáron.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átala-kitásokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt el-készítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-ges jelzálogkölcso-nöket előnyös felté-telek mellett bonyo-lítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos vilá-gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.